

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA

FAKULTA PROVOZNĚ EKONOMICKÁ
Obor provoz a ekonomika

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

"Zemědělské právo" v "Schengenském prostoru" EU

Agriculture law in Schengen space in EU

Vedoucí bakalářské práce:
JUDr. Viktor Jansa, CSc.

Autor:
Petra Vodrážková

Praha, Červen 2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petra Vodrážková

obor Provoz a ekonomika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název tématu: **"Zemědělské právo" v "Schengenském
prostoru" EU**

Struktura bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Zemědělská politika v EU a v ČR v literatuře a právu
4. Schengenské dohody a právní regulace zemědělství
5. Trh - jeho organizace a regulace
6. Společné zemědělské politiky z hlediska optimalizace právní úpravy
7. Závěr
8. Seznam literatury
9. Přílohy

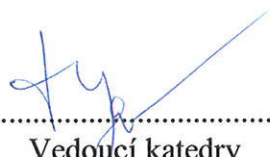
Rozsah původní zprávy: 30 - 40 stran

Seznam odborné literatury:

- 1) Rozpočet a politiky Evropské unie / Petr König, Lubor Lacina a kol (ISBN 80-7179-846-0)
- 2) Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace / Pavel Neumann (ISBN 80-245-0814-1)
- 3) Ekonomika agrárního sektoru / Ivana Boháčková, Ivana Brožová, Vladimír Jeníček (ISBN 80-213-1084-7)
- 4) Schengenské dohody / čes. překl. Zdeněk Masopust (ISBN 80-86345-17-3)
- 5) Amsterodamská smlouva / Odb. revize textu a čes. překl. Zdeněk Masopust (ISBN 80-85864-73-8)

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Viktor Jansa, CSc.**

Termín odevzdání bakalářské práce: červen 2007

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 27.11.2006

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zemědělské právo v Schengenském prostoru EU“ zpracovala samostatně za použití uvedené literatury a pod odborným vedením JUDr. Viktora Jansi CSc.

Petra Vodrážková

Poděkování

Ráda bych poděkovala JUDr. Viktoru Jansovi CSc. za odborné rady, kterými přispěl k vypracování mé bakalářské práce.

SOUHRN

Předmětem bakalářské práce „Zemědělské právo v Schengenském prostoru EU“ je analýza vývoje společné zemědělské politiky (SZP) a její uplatňování v EU. Úvod nám přiblíží požadavky SZP, její hlavní cíle a důvody vedoucí k nezbytnosti regulace. Dále se práce věnuje vzniku a vývoji SZP v Evropě a v České republice. Seznámí nás s jednotlivými reformami, kterými SZP za dobu svého trvání prošla. Blíže nás seznámí s nástroji regulace zemědělství a s organizací a regulací trhů se zemědělskými komoditami. Upozorní na nezbytnost rozvoje venkova, jeho podporu a cíle do budoucnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

zemědělský sektor, společná zemědělská politika (SZP), reformy, přímé platby, rozvoj venkova;

SUMMARY

The topic of the submitted thesis: „Agriculture law in Schengen Space in EU“ is to analyze the evolution of common agriculture policy (CAP) and its application in EU. At the beginning the essay finds out CAP's requirements, its main objections and reasons leading to necessity of regulation. Further it shows us the rise and progress of CAP in Europe and in the Czech Republic. The essay introduces single reforms, which CAP pass through during its lifetime and also the agriculture regulation tools and organization and regulation of market for agriculture commodities. It is also alerts on necessity of rural development, its support and goals for the future.

KEYWORDS

agriculture sector, common agriculture policy (CAP), reforms, direct payments, rural development;

OBSAH:

1	Úvod.....	8
2	Cíl práce a metodika.....	10
3	Zemědělská politika v EU a v ČR v literatuře a právu.....	11
3.1	Vývoj zemědělské politiky v Evropě	11
3.1.1	Vznik Evropského hospodářského společenství	11
3.1.2	Mansholtův plán.....	14
3.1.3	Změny 80. let	15
3.1.4	MacSarryho reformy.....	15
3.1.5	Agenda 2000	17
3.1.6	Midle Term Review.....	19
3.2	Vývoj zemědělské politiky v České republice	20
3.3	Vstup České republiky do EU	23
4	Schengeské dohody a právní regulace zemědělství	29
5	Trh - jeho organizace a regulace	32
5.1	Druhy finančních úhrad na trhu EU	32
5.2	Financování SZP	35
6	Společné zemědělské politiky z hlediska optimalizace právní úpravy	40
7	Závěr	43
8	Seznam literatury.....	45
9	Přílohy	47
9.1	Seznam STO a jejich právních základů.....	47
9.2	Slovníček použitých pojmů a zkratk	49
9.3	Seznam tabulek.....	50

1 Úvod

Začátky společné zemědělské politiky (SZP) můžeme sledovat již od padesátých let minulého století, kdy se po vzniku Evropského hospodářského společenství (EHS) v roce 1958 stala jeho nejdůležitější politikou.

Hlavními úkoly SZP, které odpovídaly tehdejšímu období a vývoji ve společnosti, bylo zajištění potravinové soběstačnosti EHS. K dosažení tohoto cíle bylo nezbytné zajistit zásobování obyvatelstva dostatečným množstvím cenově dostupných potravin, tedy zvýšením zemědělské produkce a stabilizace trhů se zemědělskými komoditami a dále pak zajistit shodnou životní úroveň zemědělců s životní úrovní dělníků v průmyslu. Ceny zemědělských výrobků byly stanoveny ve výši, která zaručovala zemědělcům zisky a nevedla je ke ztrátě. Politika na druhé straně měla snahu také ochraňovat i konzumenty. Vyjít vstříc oběma stranám bylo velmi obtížné. Hlavním nástrojem, který v té době reguloval zemědělství, byla cena. Ta byla uměle stanovena a měla ochránit členské země EHS. SZP byla zpočátku hodnocena jako velmi úspěšná. Většinu prvotních cílů se podařilo naplnit. I přes tento úspěch se začaly projevovat v průběhu 80. let minulého století první negativní dopady SZP. Zaměření na zemědělskou výrobu vedlo totiž k značné nadprodukcí. Změnit některé nastavené systémy SZP bylo nevyhnutelné.

Zaměřme se zde na důvody, které vedou k regulaci zemědělství.¹ V první řadě je nezbytné chránit zemědělce před cenovými výkyvy. Ty jsou ve velké míře způsobeny vnějšími, neovlivnitelnými nebo velmi těžko ovlivnitelnými faktory. Na straně nabídky je to neznalost celkové finální produkce. Produkce je totiž ovlivňována např. výkyvy počasí. Na straně poptávky je to pak její neelastičita. Dalším cílem je udržení vlastní potravinové soběstačnosti. Zjednodušeně řečeno se jedná o schopnost vyprodukovat dostatek potravin vlastní produkcí. Tento cíl je zahrnut i mezi argumenty národní bezpečnosti, protože omezení mezinárodních toků zboží v době války či jiného ohrožení, může být použito jako jedna z ekonomických forem nátlaku. Neměli bychom opomenout ani udržení tradičních venkovských struktur. Tento argument je socio-ekonomický. Předcházíme jím masovému vylidnění venkova a následným negativním sociálním jevům v městských centrech. Musíme proto zachovat ekonomickou udržitelnost malých rodinných farem. Nezapomínejme ani na důležitost územního plánování, kterým můžeme udržovat a dále zvyšovat kvalitu venkovského prostředí. Na tu je úzce napojen i další rozvoj venkova a života na venkově.

Regulačním krokům je nutné věnovat velkou pozornost, protože je evidentní, že SZP je a zůstane nejnákladnějším odvětvím evropského společenství.

¹ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 104-105

2 Cíl práce a metodika

Cíl práce: Předmětem práce je analyzovat společnou zemědělskou politiku v Schengenském prostoru EU, zhodnotit její dosavadní průběh a navrhnout směr možného vývoje zemědělství do budoucna. Cílem práce je učinit závěr, zda je regulace SZP nezbytná a dále zda je přistoupení do systému SZP pro Českou republiku přínosné či nikoliv.

Metody práce:

- analýza doporučené literatury a právních předpisů,
- analýza a zpracování dat dostupných na internetu a z jiných informačních médií (Poznámka: Data dostupná na internetu jsem používala pouze jako doplňkový zdroj poznatků. Informace takto získané nemusí být vždy přesné.),
- shrnutí závěrů vyplývajících z analýz dokumentů.

3 Zemědělská politika v EU a v ČR v literatuře a právu

3.1 Vývoj zemědělské politiky v Evropě

3.1.1 Vznik Evropského hospodářského společenství

Základy společné zemědělské politiky byly obsaženy již v Římské smlouvě, kterou podepsaly 27.3.1957 Německo, Francie, Itálie a země Beneluxu. Hlavní cíle tehdy stanovené odpovídaly poválečné situaci v zakládajících zemích. Základní zakotvení společné zemědělské politiky je uvedeno ve Smlouvě o založení EHS v článcích 32-38 hlavy II. Konkrétně se zde můžeme zmínit o článku č. 33, který definuje hlavní cíle zemědělské politiky². V první řadě se jednalo o zvýšení produktivity zemědělství podporou technického pokroku a zajištěním racionálního rozvoje zemědělské výroby a dále o optimální využití výrobních činitelů, zejména pracovní síly. V druhé řadě šlo o zajištění odpovídající životní úrovně pro zemědělskou komunitu, a to zejména zvýšením individuálních příjmů osob pracujících v zemědělství. Další cíle se týkaly stabilizace trhů, plynulosti zásobování a také dodávek produkce spotřebitelům za přijatelné ceny.

Tvůrci smlouvy chtěli vybudovat moderní a soběstačné zemědělství, které by zajišťovalo stabilní ceny potravin a zároveň jisté příjmy zemědělců. Na první pohled je patrné, že dosažení stanovených cílů je minimálně těžko sluchitelné, neboť

² Vznik a vývoj Společné zemědělské politiky, článek č. 37129, vydáno 25.4.2006, on-line text, <http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=72&typ=1&val=37129&ids=0>

například zajištění dodávek potravin za přijatelné ceny je vlastně konfliktní. Jestliže bychom chtěli zajistit zemědělcům vyšší životní úroveň, musíme ceny potravin zvýšit. Naproti tomu spotřebitelé požadují ceny nízké.

Ze smlouvy jsou dále patrná omezení týkající se životního prostředí, ochrany lidského zdraví a spotřebitele. Konkrétně se jednalo o tyto články³:

Článek č. 6 – integrace požadavků na ochranu životního prostředí do politik EU, zvláště s cílem podpory udržitelného rozvoje,

Článek č. 152 – zajištění vysoké úrovně ochrany zdraví při definování a provádění veškerých politik EU,

Článek č. 153 – zajištění ochrany spotřebitele,

Článek č. 158 – požadavek na sociální a ekonomickou kohezi mezi jednotlivými regiony EU,

Článek č. 174 – uplatňování principu, že za znečištění životního prostředí platí znečišťovatel.

Za nejdůležitější cíle smlouvy ve vztahu k SZP byly považovány, alespoň z počátku, první dva body. K tomuto přístupu neexistoval žádný právní podklad či jiný výklad, přesto se EHS upínalo hlavně k nim. Členské země nebyly, co se týče potravin, soběstačné a tak vše se soustředilo na produkci. V roce 1958 se konala konference k vytvoření vlastního obsahu SZP. Rozhodovalo se o možnostech regulace trhu se zemědělskými komoditami. Zvažovala se alternativa regulující trh pomocí dovozních cel a přírážek a nebo přímou podporou zemědělců EU. Z diskutovaných možností byla vybrána nakonec prvně zmiňovaná alternativa, tedy

³ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0 str. 114

regulace trhu na jeho vstupu ze zemí mimo EHS. Argument pro její přijetí byl předpokládáný dlouhodobý příjem z dovozů do rozpočtu EHS.

Nová SZP se skládala ze dvou základních částí. Jedna část měla sloužit k regulaci trhu a druhá měla podporovat vývoj změn v zemědělství. Politika byla postavena na třech základních principech, které vymezovaly její účinnost⁴. Pro zemědělskou výrobu byl zařízen společný jednotný trh s volným pohybem produktů mezi členskými státy. Byly odstraněny cla, kvóty a národní dotace. Dále byly vytvořeny jednotné předpisy, které měly zabraňovat diskriminaci mezi jednotlivými členskými státy. Rada ministrů na základě návrhu komise stanovuje společné ceny produktů. Zemědělské produkty ze zemí EHS mají jednoznačnou přednost oproti výrobkům vzniklým mimo společenství. Tím jsou chráněni zemědělci EHS před konkurenčními dovozy i přes jejich výhodnější ceny. Dovození cla a přírážky vyrovnávají rozdíly mezi cenou světovou, která je nižší a cenou EHS, která je vyšší. Výrobky EHS jsou tedy nabízeny za výhodnější ceny a tím je zajištěna jejich spotřeba. Vývoz zemědělské produkce z EHS na světové trhy je také podporován a to hlavně vývozními subvencemi. Ty stimulují zemědělce EHS dále rozšiřovat výrobu. Realizace SZP je spojena s dvěma druhy nákladů. Jsou to hlavně dotace výrobců EHS, tyto dotace podporují zvyšování zemědělské produkce a dále dotace na podporu vývozu na trhy třetích zemí. Náklady jsou hrazeny společně všemi členskými zeměmi, tedy z rozpočtu EHS, do kterého členské země přispívají nezávisle na výkonnosti jejich zemědělství. Tím je zajištěna určitá finanční solidarita, tzn. veškeré výdaje spojené s aplikací mechanismu SZP jsou kryty rozpočtem Unie a prostředky používané k financování SZP jsou ukládány ve fondu EAGGF (Evropský zemědělský orientační a záruční fond).

⁴ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 115

SZP začíná prakticky fungovat až od roku 1962 založením právě zmiňovaného fondu EAGGF. Stal jedním ze dvou nástrojů, pomocí nichž měly být realizovány stanovené cíle SZP. S fungováním EAGGF nás práce seznámí v kapitole č. 5. Druhým nástrojem bylo vytvoření společných tržních organizací (STO), určených pro jednotlivé zemědělské komodity. Společným tržním organizacím se práce podrobněji věnuje v kapitole č. 4.

3.1.2 Mansholtův plán

Mansholtův plán⁵ vznikl na konci 60. let. Jeho snahou bylo přesvědčit některé farmáře ukončit hospodaření a opustit zemědělský sektor. Jejich odchod měla uspíšit finanční podpora. Hlavní myšlenkou tohoto plánu byla modernizace zemědělství. Měla se zvětšit průměrná velikost farem a jako důsledek těchto změn se předpokládalo snížení cílových a intervenčních cen. Program byl v některých členských zemích vnímán s velkou nelibostí, hlavně zájmové organizace farmářů jej zcela odmítaly. Rozhodnutí o přijmutí tohoto plánu bylo proto ponecháno na vůli vlád členských zemí. Tento plán nebyl úspěšný, protože jeho výsledky nepřinesly do SZP požadované změny. Naopak, zvětšování farem způsobuje prohlubování intenzivních forem zemědělství. A ty nejsou v současné době příliš podporovány. Důraz je stále více zaměřen na podporu farem malých.

⁵ Reformy společné zemědělské politiky, Zemědělství, vydáno 30.11.1999, on-line text, <http://www.euractiv.cz/zemdlstvi/link-dossier/reformy-spolen-zemdlsk-politiky>

3.1.3 Změny 80. let

V druhé polovině 80. let se EHS rozhoduje pro realizaci další reformy SZP. Důvodem pro toto rozhodnutí, byla neudržitelnost finanční stability rozpočtu EHS. Nebylo dost finančních prostředků na úhradu nákladů na zemědělské přebytky a na vývozní subvence. V té době se EHS několikrát dostalo do situace, kdy z důvodů vzestupu výdajů na SZP nebylo možné sestavit vyrovnaný rozpočet. Členské země se posléze dohodly na zvýšení příspěvků do rozpočtu EHS. Vše bylo podmíněno několika administrativními opatřeními. V první řadě růst výdajů na zemědělství nesměl překročit 74% meziročního přírůstku HDP celého EHS. Dále intervenční ceny byly sníženy o 3%. Poprvé v historii jsou zavedena administrativní opatření snižující nabídku kvót u mléka a výměry orné půdy během 5 let o 20%. Zvláštní platby měly nahradit finanční ztráty na příjmech zemědělců. Přes velké snahy EHS se rostoucím výdajům na SZP nepodařilo zabránit.

3.1.4 MacSarryho reformy

Prvními výraznými pokusy o změnu fungování systému SZP byly MacSarryho reformy⁶. Tlak na EU stát se konkurenceschopnou zasáhl téměř tři čtvrtiny zemědělské produkce. Bylo rozhodnuto o snížení cen obilovin, hovězího masa a mléčných výrobků. Novým nástrojem se stal „set-aside“, neboli povinné uvádění

⁶ Vznik a vývoj Společné zemědělské politiky, článek č. 37129, vydáno 25.4.2006, on-line text, <http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=72&typ=1&val=37129&ids=0>

půdy do klidu, kompenzované přímými platbami. Půda měla být využívána k jiným účelům zemědělské produkce např. k pěstování energetických druhů plodin, zalesňování nebo k agroturistice.

Ze strany světových výrobců byla však EU podrobována stupňující se kritice. Ta se týkala hlavně nerovnosti mezi členskými státy EU a zeměmi mimo EU. Výsledky jednání je možné shrnout do několika bodů⁷. V porovnání s lety 1986-1988 bylo rozhodnuto pro období 1995-2000 o snížení podpory o 20%. Snížení se dotklo i změn, které byly dohodnuty před tímto jednáním, ale redukce mohou být zprůměrnovány z více produktů, tak aby se snižování nemuselo dotknout všech sektorů. Tarify, které byly určovány jako srovnávací hodnota mezi světovou cenou a cenou EU pomocí fixního procenta, měly být sníženy. V období roků 1995-2000 měla být celková průměrná úroveň tarifů snížena o 36%, přičemž minimální snížení u všech položek muselo dosáhnout alespoň 10%. Vzhledem k referenčnímu období let 1986-1990 měly být celkové objemy podporovaných vývozů sníženy o 21% a výdaje na exportní podporu měly poklesnout o 36%. Zelený box neboli green box byla opatření, která nemají vliv na produkci. Proto nemohou negativně ovlivnit hospodářskou výměnu a mohou být využívána k podpoře zemědělství. Jsou to např. přímé podpory drobným výrobcům, podpory předčasných odchodů do důchodu, rekvalifikačních kurzů atd. Tyto povolené nástroje nepodléhaly schváleným snížením úrovně podpory. Modrý box neboli blue box, byla opatření s částečnou závislostí na úrovni produkce. Na tato opatření byla poskytnuta v tomto kole jednání výslovná výjimka umožňující jeho použití. Jedná se o kompenzační neboli přímé platby na hektar obdělávané plochy za snížení úrovně intervenčních cen.

⁷ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 134

I nadále v platnosti zůstávají zásady SZP. Jsou jimi společný zemědělský trh pro státy EHS, finanční solidarita členů a preference zemědělství ES. Finanční podpora se přesouvá od plošné podpory cen na přímé kompenzační platby, které by měly zamezovat zvyšování zemědělské výroby. Dále však, i přes zavedená opatření, stále stoupal rozvoj intenzivních forem hospodaření.

3.1.5 Agenda 2000

Další reformou SZP je dokument pod názvem „Agenda 2000“⁸. Je to plán Komise z roku 1998. Záměrem návrhu bylo snížit úrovně intervenčních cen a naopak zvýšit kompenzační platby. Vše mělo být realizováno pomocí dvou nových nástrojů. Jeden byl založen na principu degresivity, tedy platby by byly snižovány postupně v čase. Druhý princip – modulace, určoval maximální platby na farmu, na tunu či na hektar, a to podle růstu celkových plateb na jednu farmu. Cílem bylo snížení celkového rozpočtu pro zemědělství s důrazem na posílení role rozvoje venkova a podpory enviromentálních opatření. Z Berlínského summitu v roce 1999 vplynuly tyto konečné výsledky⁹: nové prvky navrhované v Agendě 2000, principy degresivity a modulace, nebyly podpořeny. Od roku 2003 byl požadován pokles intervenčních cen másla o 15% ve třech krocích společně se zvýšením mléčných kvót. O 15% ve dvou krocích byl požadován pokles cen obilovin. Kompenzační platby pro vyrovnání tohoto poklesu měly být zvýšeny. Dále měly ve třech etapách

⁸ *Agenda 2000*. Vydání: Ústav Mezinárodních Vztahů, 1999. ISBN: 80-85864-70-3, kapitola Zemědělství, str. 11-12

⁹ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 136-138

poklesnout intervenční ceny hovězího masa celkově o 20%. Tyto kroky měly přiblížit ceny na evropských a na světových trzích; rozdíly mezi nimi se měly snížit. Některé komodity a jejich ceny z let 1999-2000 jsou uvedeny v tabulce č.1. Je zde patrné, že ceny potravin v EU jsou v porovnání s cenami světovými výrazně vyšší. Například u másla je cena evropská vyšší než cena světová o 126%. To je cena, kterou musíme platit, abychom si zachovali potravinovou soběstačnost.

Výsledky a průběh reformy z roku 1999 měly být podle Agendy 2000 zhodnoceny v roce 2003.

Tabulka č. 1: Srovnání cen vybraných komodit v EU a cen světových v letech 1999-2000¹⁰

Komodita	EU	Svět	Rozdíl
Pšenice	133	118	13
Kukuřice	140	92	52
Rýže	600	300	100
Cukr	650	250	160
Banány	660	360	83
Citrusy	485	467	4
Rajčata	787	633	24
Hovězí	2 780	1 176	57
Vepřové	1 120	1 113	1
Drůbež	1 335	977	37
Ovoce	3 333	1 476	126
Sušené mléko	2 605	1 384	88
Suš. odstředěné mléko	2 055	1 419	45
Máslo	2 954	1 307	126
Sýr	3 500	2 154	62

¹⁰ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 108

3.1.6 Midle Term Review

V lednu roku 2003 vydává Komise zprávu pod názvem „Mid Term Review“¹¹. Je to základ doposud poslední reformy SZP. Zpráva usilovala o prosazení původních bodů z Agendy 2000. Její zásady vstoupily v platnost v roce 2005. Členské země mohly tento termín posunout do roku 2007. Reforma měla hlavně umožnit zemědělcům větší volnost co se týče výběru produkce. Důraz byl kladen na podporu větší konkurenceschopnosti. Přesto měli mít zemědělci zajištěnu určitou úroveň příjmů. Další důrazy jsou kladeny na ekologii, dobré zacházení se zvířaty a kvalitu výroby. Shrňme si zde nové zásady uvedené ve zprávě. Původní přímé dotace, které byly vázány na produkci, by měly být nahrazeny jednotnou platbou na farmu (*single farm payment*). Tato platba se vypočte jako průměr přímých dotací z let 2000-2002. Výplaty těchto částek budou podmíněny dodržováním předepsaných norem v oblasti ochrany životního prostředí, zdraví zvířat a rostlin, nezávadných potravin, šetrného zacházení se zvířaty. Jestliže zmíněné normy a předpisy nebudou dodrženy, platby budou kráceny. Tržní podpory uvnitř SZP budou přehodnoceny a navrhnou se jejich změny. Tyto změny se týkají snížení intervenčních cen, např. másla o 25% za čtyři roky, sušeného odstředěného mléka o 15% za tři roky. Současná intervenční cena u většiny obilovin zůstane zachována, poklesne však o 50% míra jejího navyšování. Reformy zasáhnou také výrobu a trh některých dalších komodit (rýže, olivový olej, tabák, bavlna, ořechy, bílkovinná krmiva a škroby, sušená píce atd.). Pomocí modulace se budou snižovat přímé

¹¹ Neumann, P.: *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004. ISBN 80-245-0814-1, str. 31

platby zemědělským podnikům. Snížení se týká jen větších farem, které dostávaly přímé podpory vyšší než 5000 eur ročně. Platby budou postupně snižovány podle následujícího rozpisu: o 3% v roce 2005, 4% v roce 2006 a o 5% v letech 2007-2013. Ze snižování jsou vyloučeny země, které přistoupily do EU v roce 2004. Výjimka trvá až do doby, než dosáhnou srovnatelné úrovně plateb se současnými členy. Rozvoj venkova začne být výrazněji podporován od roku 2005. Podpora se bude týkat hlavně mladých farmářů, dále investic do státem vlastněných lesů, budou vznikat nové standardy a opatření k zajištění blahobytu zvířat. Další podpory budou zaměřeny na udržování dobrého stavu zemědělské půdy, adaptace na nové ochranné a bezpečnostní normy a zlepšení kvality potravin.

Touto reformou se v základu mění úloha zemědělců, kteří začínají být hodnoceni formou přímých plateb nejen za výrobu potravin, ale i za jejich kvalitu. Je hodnoceno jejich dobré zacházení se zvířaty, rozvoj a údržba krajiny, podpora venkovského prostředí a zachování evropského kulturního dědictví.

3.2 Vývoj zemědělské politiky v České republice

V osmdesátých a devadesátých letech 20. století procházel zemědělský sektor v České republice velmi složitým vývojovým obdobím. Je nesporné, že změny českého zemědělství byly nezbytné, v průběhu změn však byly podmínky hospodaření výrobců velmi podstatně zhoršeny. Výrazně se prohloubil rozdíl mezi cenami vstupů a výstupů, zemědělské potřeby podražily výrazněji než narostly ceny zemědělské produkce. Mezi další problémy patřila hlavně nedokonalá legislativa, nedořešené majetkové spory a podcenění domácí i zahraniční konkurence. Stagnace zemědělství byla dále prodloužena malou podporou rozvoje

zemědělských podniků, která ovlivnila další vývoj sektoru. Zemědělský sektor se stává pro zaměstnance velmi neatraktivním. Vždyť v období devadesátých let sektor opustila více než polovina zemědělců.

Vývojové změny českého zemědělství probíhaly v několika etapách¹². V první etapě (1989-1991), která byla nazývána startovací, se vše soustředilo na privatizaci zemědělské výroby. V tomto období také vrcholí procesy, které podporoval stát přímými investičními dotacemi. Ty měly podporovat hlavně zakládání rodinných farem. Druhá etapa (1992-1994) byla nazývána liberální, a to hlavně z důvodu přístupu k zemědělské politice. Ten byl velmi volný a odmítal jakékoli zásahy do jejího nového formování. V roce 1992 vznikl Státní fond tržní regulace (SFTR), který se věnoval intervenčním nákupům a exportu zemědělských produktů. Ve třetí etapě (1994-1998) nazývané rozvojová a sociálně stabilizační, byly dosavadní liberální přístupy přehodnoceny. Na rozdíl od EU zde neexistovaly tržní řády pro agrární produkci, širší uplatnění kvót, státních cenových garancí a zavedení přímých podpor výrobcům. V této fázi existovalo také minimální ekologické a sociální působení zemědělské politiky. V roce 1994 vznikl Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF), který podporuje vznik nových farem a investic v zemědělském a potravinářském sektoru. V zemědělské politice nastává částečný posun. Je zaváděn program na podporu zemědělské politiky, ekologie a stabilizace trhů se zemědělskými komoditami. V tomto období byl přijat Zákon o zemědělství. Ten podporoval rozvoj alternativních činností určených k údržbě krajiny, podpory ekologie a ekologického zemědělství a zemědělsky méně příznivých oblastí. Čtvrtá etapa, předvstupní, byla zahájena rokem 1998. Cíl byl zaměřen na přibližování českého zemědělství pravidlům SZP v EU. Tato etapa se

¹² Neumann, P.: *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004. ISBN 80-245-0814-1, str. 52-54

věnovala čtyřem základním oblastem zemědělské politiky, konkrétně regulaci trhu a podpoře příjmů, enviromentálním opatřením, modernizaci a transformaci podniků a přípravě na vstup do EU.

Nejdůležitějším bodem regulace trhu a podpory příjmů bylo založení Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). V oblasti enviromentální to byla podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství, krajinyotvorby a tzv. LFA oblastí (zemědělské oblasti s méně příznivými podmínkami).

Shrneme-li výše uvedená hodnocení, můžeme říci, že postavení a budoucnost českého zemědělství v EU budou výrazně určovány, jak je zřejmé, jeho slabými a silnými stránkami¹³. Mezi slabé stránky převážně 90. let patřila hlavně nižší intenzita zemědělské výroby, která zvyšovala fixní náklady na produkci. Zmiňovaná intenzita se týkala jak výnosnosti plodin, tak užítkovosti hospodářských zvířat. Další slabou stránkou byly jistě problémy v řízení a organizaci zemědělských podniků. Existovala zde značná zaostalost v technice a technologiích a velmi nízká motivace některých pracovníků. Rezervy zemědělské výroby byly velmi často spotřebovávány a vznikala tak podkapitalizace v důsledku odčerpávání nebo nedostatečného vytváření zdrojů. To ústilo do omezování vstupů, často pod úrovní prosté reprodukce výroby. Neexistovala zde prakticky žádná ochrana a podpora zemědělských výrobců a vnitřního trhu proti vstupům ostatních zemí, neexistovaly stabilní právní předpisy pro zemědělské podnikání a funkčnost zemědělské tržní infrastruktury byla velmi nízká. Mezi silné stránky, resp. výhody českého zemědělství patří např. relativně vysoká koncentrace zemědělské výroby v porovnání s EU. Tyto velké celky umožňují výrazně lepší specializaci, využití

¹³ Neumann, P.: *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004. ISBN 80-245-0814-1, str. 54-55

techniky a kvalifikovaných pracovníků. V porovnání s EU je zde také stále nižší cena pracovní síly a zemědělské půdy.

Naše relativně tvrdší tržní podmínky mohou české zemědělství výrazně stimulovat k rychlejšímu se vyrovnávání s úrovní zemědělství v EU. České zemědělství má nižší podíl na HDP a na pracovní síle než je tomu v jiných zemích střední a východní Evropy. To zjednodušuje jeho začleňování do systému.

3.3 Vstup České republiky do EU

Vstup nových zemí do EU provázelo dalekosáhlé jednání¹⁴. Na madridském summitu bylo zemědělství označeno jako nejproblémovější oblast rozšiřování EU. Evropská komise konstatovala, že připojení zemědělského sektoru 10ti nových kandidátských zemí, při zachování parametrů SZP z roku 1992, bude neúnosné.

Jedním z hlavních problémů se jevila legislativní nepřipravenost nových zemí. Neexistovaly normy kvality práce a veterinární předpisy a pokud existovaly, nevyhovovaly požadavkům EU. Další závažnou okolností byl rozsah produkce a její cena, kterou by nové země přinesly na evropský trh, v souvislosti s dotacemi zemědělci z nových zemí. Při zachování SZP po vstupu nových kandidátských zemí existovala reálná hrozba přebytků s povinností je financovat. Hodnocení, které vyslovila Evropská komise v roce 1997 o stavu českého zemědělství, označilo jeho politiku za liberální s minimem tržních předpisů. I přes provedené kroky ke

¹⁴ EUROSOP. CZ, článek Historie vstupu ČR do EU, on-line text, <http://www.euroskop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/#obsah>

sblížení české legislativy s evropskou, existovaly stále výrazné rozdíly. V ČR se v té době nepoužívaly žádné regulační nástroje a i na tento problém posudek komise upozorňoval. Týkalo se to hlavně kvóty na výrobu cukru a mléka a dále neexistence vyplácení kompenzačních plateb zemědělcům za uvádění půdy do klidu. Nové principy zemědělské politiky v ČR byly vymezeny zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství, přijatým v roce 1997.

Další změnou před vstupem ČR do EU byl vznik Státního zemědělského a intervenčního fondu (SZIF) v roce 2000, který nahradil SFTR z roku 1992, z důvodu přebudování instituce regulující zemědělský trh. SZIF měl být jakousi obdobou intervenčních agentur, které fungují v jiných zemích EU. Jeho cílem bylo převzít a rozšířit úkoly SFTR a to především prostřednictvím¹⁵ intervenčních nákupů zemědělských výrobků a potravin za intervenční ceny, a dále prodej těchto komodit ke spotřebě na domácím trhu či k vývozu do zahraničí. Také měl poskytovat potřebné subvence, organizovat trhy zemědělských výrobků a potravin pomocí produkčních kvót, poskytovat finanční pomoc ve formě podpor (kompenzačních, skladovacích, odbytových, k uvádění půdy do klidu, k alternativnímu využití zemědělské produkce), atd.

V tabulce č. 2. jsou uvedeny platby pro podporu českého zemědělství v období po přistoupení ČR do EU. Tyto platby by neměly být překročeny. Do budoucna by tím mělo dojít k poklesu podílu SZP v rozpočtu EU.

¹⁵ Neumann, P.: *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004. ISBN 80-245-0814-1, str. 58

Tabulka č. 2: Podpora pro zemědělství ČR v letech 2004-2006 (mld Kč)¹⁶

		2004	2005	2006	Σ 2004-2006
1. Přímé platby	z EU	5,6	7,1	8,9	21,6
	z rozpočtu ČR	7,6	8,2	9,4	25,2
	Celkem	13,3	15,3	18,3	46,9
2. Prostředky na rozvoj venkova	z EU	4,5	4,8	5,1	14,4
	z rozpočtu ČR	1,1	1,2	1,3	3,6
	Celkem	5,6	6,0	6,4	18,0
3. Tržní opatření	z EU	4,3	4,9	5,5	14,7
4. Podpory celkem	z EU	14,4	16,8	19,7	50,7
	z rozpočtu ČR	8,7	9,4	10,7	28,8
	Celkem	23,1	16,2	30,2	79,5

Přistupujícím zemím v období před vstupem do EU byla poskytována pomoc prostřednictvím zvláštního programu pro zemědělství a rozvoj venkova s názvem Speciální předvstupní program pro rozvoj zemědělství a venkova¹⁷ (SAPARD). Název vznikl z prvních písmen anglického názvu programu – Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development. Program byl navržen Evropskou komisí se záměrem pomoci kandidátským zemím zejména při zavádění práva Evropských společenství v oblasti společné zemědělské politiky. Měl mimo

¹⁶ Neumann, P.: *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004. ISBN 80-245-0814-1, str. 61

¹⁷ Fondy evropské unie, článek SAPARD, vydáno 20.7.2007, on-line text, <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika/sapard>

jiné řešit prioritní a specifické problémy spojené s trvale udržitelnými změnami v sektoru zemědělství a ve venkovských oblastech kandidátských zemí. Opíral se o nařízení Rady (ES) č. 1268/1999, o podpoře Společenství na předvstupní opatření pro rozvoj zemědělství a venkova v kandidátských zemích střední a východní Evropy v předvstupním období.

Programový dokument představoval „Plán rozvoje zemědělství a venkova v ČR na období 2000 – 2006“. Fond umožňoval novým zemím čerpat prostředky z rozpočtu unie a připravoval jejich přechod k SZP. Finance z programu SAPARD směřovaly do základních devíti oblastí¹⁸, které byly dále zařazeny do tří skupin podle úrovně priority. Priorita č. 1 zahrnovala zlepšení konkurenční schopnosti zemědělství – do této skupiny byly zařazeny investice do zemědělského majetku, zlepšování zpracování a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu, zlepšování struktur pro kontrolu kvality, kvalitu potravin a ochranu spotřebitele a meliorace a pozemkové úpravy. Pod prioritu č. 2 byly zařazeny trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí, obnova rozvoje vesnic a venkovské infrastruktury, rozvoj a diverzifikace hospodářské činnosti zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů a metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a krajiny. Priorita č. 3 obsahovala přípravu podmínek pro plné využití programu, dále zahrnovala zlepšování profesního vzdělávání a technickou pomoc.

Program SAPARD si kladl za cíle postupný přechod přistupujících zemí na předpisy a normy EU, šlo hlavně o hygienické normy, normy péče o zemědělská zvířata, normy bezpečnosti potravin. Opatření byla zaměřena na posílení konkurenční schopnosti existujících podniků a na podporu vzniku nových podniků,

¹⁸ Europeum, institut pro evropskou politiku, článek Program SAPARD, vydáno 18.3.2002, on-line text, http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=484

dále pak udržení zaměstnanosti a příjmů na venkově. Bylo nezbytné posílit sektor zemědělství. Velká podpora byla také zaměřena na vzdělávání obyvatelstva pracujícího v zemědělské oblasti a na venkově. Program SAPARD měl prostřednictvím stanovených priorit a opatření obsáhnout hlavní aspekty týkající se podpory zemědělství a venkova. V ČR byl program zahájen v dubnu 2002. Agentura SAPARD převzala řízení pomoci. Do roku 2001 agentura přijímala jen žádosti na konzultační úrovni. Konzultace pomohly připravit kvalitní projekty na čerpání pomoci. Program SAPARD se také efektivně zapojil do řešení problémů venkovských oblastí v ČR a podpory pro zlepšení ekonomické situace venkova. Za dobu své realizace bylo předloženo více než 3000 projektů, z nichž více než polovina byla schválena. Proplácení prostředků bylo ukončeno na konci roku 2005. Zbývající schválené projekty byly uhrazeny z financí Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu. Zkušenosti s programem SAPARD přispěly k zahájení čerpání podpor v rámci strukturálních fondů EU.

Tyto poznatky mohou být využívány i v navazujících programech finančních podpor z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova¹⁹ (EAFRD). Tento fond by měl být v současné době jedním z nejdůležitějších nástrojů finanční podpory pro rozvoj venkova pro všechny členské země Evropské unie. Zabývá se několika základními oblastmi. Osa č. I. je opět zaměřena na konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v těchto oborech. Tato část by měla být financována ze 75% z prostředků EU. Osa č. II. programu se zaměřuje na oblast životního prostředí a krajiny s podporou udržitelného rozvoje venkova. Pomocí osy č. III. by se měla zvyšovat kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. Důraz je kladen na podporu rozvoje agroturistiky a dalších nezemědělských činností. Osa č. IV. – LEADER pomáhá

¹⁹ Ministerstvo zemědělství, Program rozvoje venkova na období 2007-2013, vydáno 5.2007, on-line text, http://www.mze.cz/UserFiles/File/EAFRD/PRV_oficiln_schvlen.pdf

zapojovat do ekonomiky mikroregiony. Metoda je založena na principu evropské iniciativy Leader, tj. partnerství a spolupráce místní samosprávy s podnikatelským sektorem a neziskovými organizacemi. Díky tomuto fondu bychom měli dosáhnout zlepšení kvality života na venkově. Do tohoto programu jsou vkládány velké naděje, je totiž velmi komplexně zaměřen. Do jaké míry bude jeho pomoc účinná si budeme moc prověřit až za několik let.

4 Schengeské dohody a právní regulace zemědělství

Jak již bylo řečeno, SZP funguje jako soubor nástrojů, pomocí nichž je regulována produkce zemědělských výrobků, jejich následující zpracování a prodej. SZP je jednou z nejdůležitějších politik EU což je patrné i z pohledu na množství právních předpisů. Do administrativní podpory politiky patří společné tržní organizací (STO), které mohou mít několik forem²⁰. Jsou to společná pravidla pro soutěž, dále povinná koordinace národních tržních organizací a evropská tržní organizace. Společné tržní organizace vznikly za účelem usnadnění obchodu s jednotlivými komoditami, které jsou vyráběny v EU. Prakticky každá komodita má svou STO. Je tomu tak z důvodu, že regulace trhů jednotlivých komodit jsou značně odlišné. V současné době existuje 21 STO řídících zemědělskou produkci. Česká republika se k STO připojila v roce 2004 po vstupu do EU. (Seznam STO je uveden v příloze.) V současné době vznikají návrhy změn, které by měly zjednodušit tuto legislativu. Navrhovatelé změn si od toho slibují zprůhlednění SZP pro všechny členy EU. Měla by být vytvořena jednotná STO pro celou zemědělskou produkci. Díky tomuto návrhu by mělo být odstraněno více než 40 rozhodnutí rady a více než 600 právních článků. Jak již bylo uvedeno, množství existujících právních předpisů je dáno rozdílností regulací u jednotlivých komodit. To je do značné míry ovlivněno konkurenceschopností výrobců a mezinárodními smlouvami, které určují úroveň podpory. V tabulce č. 3 jsou uvedeny podpory určené jednotlivým komoditám a poměrová srovnání. Otázku, zda jsou rozdíly v podporách nezbytné, by měla jednotná STO pomoci také zodpovědět.

²⁰ EurActiv.cz, EU chce zjednodušit správu SZP, vydáno 19.12.2006, on-line text, <http://www.euractiv.cz/zemdlstvi/clanek/eu-chce-zjednoduit-sprvu-spolen-zemdlsk-politiky>

Tabulka č. 3 Celková podpora dle komodit v roce 2000²¹

Komodita	PSE MEUR	% celk. příjmu
Pšenice	8 570	43
Kukuřice	2 335	36
Další obiloviny	5 196	46
Rýže	71	8
Len	1 261	30
Cukr	2 559	49
Mléko	15 481	43
Hovězí	19 856	75
Vejce	398	9
Drůbež	4 695	57
Vepřové	5 749	25
Ovce	3 383	52
Ostatní	28 334	28
Celkem	97 907	38

Poznámka: PSE je indikátor definovaný a sledovaný OECD. Jedná se o roční peněžní ekvivalent transferů od zákazníků a daňových poplatníků farmářům. Daná hodnota tedy zahrnuje jak přímou podporu z rozpočtu EU, tak podporu od zákazníků ve formě vyšší ceny než světové.

Společný zemědělský trh je tedy regulován prostřednictvím STO, které patří mezi nejdůležitější nástroje řízení SZP. Starají se o zemědělskou produkci, stálost trhů a zajišťují příjmy pro zemědělce. Řídí téměř celou produkci zemědělských komodit. Podle způsobu regulace a dalších kritérií je můžeme rozdělit do čtyř skupin. Skupina první zahrnuje STO s garantovanými minimálními cenami a garantovaným odbytem. Tato skupina zahrnuje největší a nejpodstatnější část produkce. Patří sem obiloviny, kukuřice, cukr, mléčné produkty, hovězí a skopové

²¹ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 117

maso. Když cena na trhu poklesne pod garantovanou úroveň, STO vykoupí nabídnuté množství produkce výrobcem za garantovanou cenu. Jestliže je produkce vyvážena na světové trhy, jsou vypláceny exportní subvence. Skupina druhá zahrnuje STO s proměnlivými dovozními dávkami (v současnosti cly). Do této skupiny jsou zařazeny další obiloviny nepatřící do první skupiny, některé druhy ovoce a zeleniny, vepřové maso, drůbež a vejce. Skupina třetí zahrnuje STO u kterých jsou uplatňovány přímé dotace. V této skupině jsou zařazeny například řepka a luštěniny. Jsou to komodity, které jsou dováženy na evropský trh za světové ceny. Rozdíly domácím výrobcům jsou pomocí těchto přímých dotací vyrovnávány. Skupina čtvrtá zahrnuje STO u kterých je uplatňována plošná podpora. Podpora se vyplácí buď na jednotku obdělávané půdy nebo na objem produkce. Tyto komodity představují např. chmel, len a další.

Systém STO fungující v současnosti, je velmi složitý. Od zemědělců se očekává, že se budou řídit rozsáhlým množstvím zákonů, nařízení a norem. Zmiňované sloučení STO do jediné, by celý proces zemědělské produkce legislativně značně zjednodušilo a urychlilo. Také vznik poradenského systému pro zemědělce a producenty by měl pomáhat a radit, jak se v množství právních dokumentů správně orientovat a jak je dodržovat. Domnívám se, že jakékoliv usnadnění legislativy bude přínosné pro celou EU.

5 Trh - jeho organizace a regulace

5.1 Druhy finančních úhrad na trhu EU

Do roku 2004 byly organizace trhu vázané na nařízení vlády ČR. Od vstupu do společenství musí být trh organizovaný i v souladu s nařízeními Rady a Komise EU. SZIF využívá k této organizaci několik základních nástrojů²². Jsou jimi jednak vývozní subvence, přímé platby, vývozní a dovozní licence, produkční kvóty a další intervenční opatření. Jednotlivé nástroje jsou popsány v následujících odstavcích.

Vývozní subvence představují podporu exportu. Vyrovnávají rozdíly cen zemědělských výrobků na světovém trhu, kde je cenová hladina nižší a na trhu EU, kde je cenová hladina vyšší. Výše vývozních subvencí je stanovena Evropskou komisí a rozlišuje přitom dva typy náhrad. Prvním typem je tzv. jednotná subvence, která je stanovena pro všechny státy ve stejné výši. Druhým typem je tzv. odlišná subvence, kde je výše podpory stanovena podle země vývozu. SZIF usiluje pomocí subvencí posílit konkurenceschopnost výrobců a zvýšit podíl jejich výrobků na zahraničních trzích. Pomocí subvencí se dále snižuje existující nadprodukce určitých komodit.

Přímé nebo-li jednotné platby na plochu jsou hlavními podporami pro zemědělství. Poskytování těchto podpor se týká hlavně plodin, které jsou

²² BusinessInfo.cz, Oficiální portál pro podnikání a export, Obchodní mechanismy používané k regulaci agrárního obchodu, vydáno 29.7.2004, on-line text, <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikatelske-prostredi/obchodni-mechanismy-pouzivane-k-regulaci/1000520/17477/#b02>

pěstovány za účelem výroby biopaliv. Mezi nejrozšířenější plodiny této skupiny patří řepka nebo šťovík. Důraz na pěstování těchto plodin je celoevropský. Měly by postupně nahradit část ostatních energií, které jsou zdroji oxidu uhličitého.

Vývozní a dovozní licence udělují právo na vývoz a dovoz zemědělských produktů. Platnost tohoto dokumentu je určena pro celé území EU. Výrobci s platnou licencí mají nárok na vývozní subvence. S udělením licence souvisí záruka finanční částky, která slouží k zajištění závazků plynoucích z finančních operací. Jejím výše je určena druhem komodity. Jestliže záruční částka není uhrazena, žádost o licenci se zamítá; proto je záruka prvořadou podmínkou udělení licenčního práva.

Produkční kvóty znamenají limitní objemy zemědělských výrobků, které mohou být vyprodukovány za určité období. Je stanovena minimální částka, za kterou bude stanovené množství vykoupeno, případně postihy, při nedodržení kvóty. Intervenční opatření typu nákup a prodej se využívají v případě regulace produkce s cílem dosažení kontroly nad množstvím zásob.

Ceny na společném zemědělském trhu mají tři základní funkce. Je to jednak usměrnění pro zemědělce při rozhodování o další výrobě. V druhé řadě jsou ceny hlavním nástrojem intervenčního mechanismu. Třetí funkce ceny je ochraňovat evropský trh před světovou konkurencí. Je třeba si znovu uvědomit rozdíl mezi cenami na světovém trhu a na trhu EU. Na světovém trhu jsou ceny podstatně nižší než na trhu evropském. Je to dáno hlavně tím, že zemědělská produkce ve světě je realizována s nižšími náklady. Zemědělské ceny na evropském trhu nemohou být proto určovány trhem světovým, pokud chceme zemědělskou výrobu v Evropě zachovat. Cena musí krýt náklady domácích zemědělců a zároveň zaručit přiměřený zisk. Domácí výrobci jsou také chráněni celním sazebníkem, který musí být nastaven tak, aby výroba byla výhodná i pro drobného (okrajového)

zemědělce. Ceny proto musí být společné a jsou stanovovány uměle (administrativně) pro celý společný zemědělský trh EU.

Rozlišujeme dvě skupiny cen na společném zemědělském trhu. V první řadě to jsou ceny určené pro zemědělskou produkci domácí, tedy tu která má původ v EU a v druhé řadě ceny určené pro zemědělskou produkci světovou, která je dovážena z třetích zemí. Jednotlivé ceny se určují odlišným způsobem. Cena cílová je každoročně stanovována Radou na základě návrhu Komise a zohledňuje aktuální situaci trhu konkrétní komodity. Její výše musí pokrýt nezbytné náklady na výrobu komodity a zároveň zajistit zisk výrobcí. Podle této ceny se mohou zemědělci snadno rozhodnout, v jakém množství budou komoditu produkovat. Cena musí zaručit shodnou životní úroveň zemědělců a zároveň udržet nasycenost trhu.

Garantovaná nebo-li intervenční cena je nižší než cena cílová. Tato cena určuje nejnižší možnou tržní cenu komodity. Členské země a jejich tržní organizace mají povinnost vykoupit od zemědělce vyprodukované komodity, pokud producent souhlasí s touto garantovanou cenou. Tato cena je každoročně určována pro většinu zemědělských komodit (pšenice a další obiloviny, cukrová řepa, mléko a mléčné výrobky, vepřové maso a další). Vykoupené komodity jsou skladovány a jejich prodej se odvíjí od aktuální nabídky a poptávky na trhu. Tyto zásoby také bývají vyžívány k mezinárodní pomoci zemím sužovaným hladomorem.

Exportní subvence představují tzv. náhradu, která kryje rozdíl při exportu komodity do třetích zemí. Její výše je určena jako rozdíl mezi garantovanou cenou a cenou na světovém trhu. Dovozní cena musí být opět stanovena ve výši, která zaručí ochranu evropským zemědělcům před importem za nižší ceny. Je tedy určována ve stejné výši jako cena cílová. Prahová cena je cena dovozní snižená o náklady spojené s dovozem a skladováním komodity. Tato cena je cenou, se kterou může světový výrobce vstoupit na trh EU.

Nelze také opomenout skutečnost, že trh EU není uzavřen pro všechny světové země jednotně. Existují obchodní dohody mezi EU a některými zeměmi světa, které díky těmto dohodám mají přístup na trh EU částečně umožněn. Tato výjimka se týká některých zemí Afriky, Pacifiku a Karibiku a dále pak některých středomořských zemí.

5.2 Financování SZP

Částka určená k financování SZP je v současné době ve výši necelé poloviny rozpočtu EU. Podíl mírně klesá v porovnání s předchozími roky. Je to dáno finančními rozhodnutími EU, která stanovila, že výdaje na SZP porostou pomaleji než rozpočet EU.

SZP je financována z rozpočtu EU prostřednictvím Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF). Zkratka vznikla z prvních písmen anglického názvu programu - European Agriculture Guarantee and Guidance Fund. Byl založen v roce 1962. O rok později byl rozdělen na dvě sekce²³. První z nich je sekce orientační která slouží k financování podpory venkova v rámci strukturálních operací. Druhá je sekce záruční a slouží k pokrytí nákladů spojených s činností STO. Financování prostřednictvím tohoto fondu probíhá od roku 1970 a jeho úkolem je mimo jiné podporovat výrobu a udržovat ceny a tím zajistit zemědělcům jejich příjmy.

²³ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 126

Záruční sekce má na starosti úhrady intervenčních opatření, vývozních subvencí a přímých plateb (podpora zemědělských výrobců). Posledně jmenovanou položkou se záruční sekce zabývá od roku 1993. Dále slouží k financování podpůrných programů rozvoje venkova a venkovských regionů.

Orientační sekce se více věnuje dlouhodobým projektům, např. zásadnějším změnám v zemědělství. Pomáhá modernizovat zemědělství. Zaměřuje se na rozvoj kvalifikace hlavně mladých zemědělců, podporuje zpracování a odbyt zemědělských komodit.

V tabulce č. 4 je znázorněn přehled objemů prostředků čerpaných v průběhu existence SZP z rozpočtu EU.

Tabulka č. 4. Vývoj výdajů na SZP (MECU/MEUR, běžné ceny)²⁴

Rok	1965	1970	1975	1980	1985	1990
EAGGE (záruční sekce)	28,7	3 108,1	4 327,7	11 291,9	19 727,8	25 604,6
% rozpočtu EU	37,5	91,8	74,4	71,2	70,8	58,1
Celkové výdaje rozpočtu	76,6	3 385,2	5 816,9	15 857,3	27 867,3	44 062,9
Rok	1995	1998	1999	2000	2001	2002
EAGGF (záruční sekce)	34 490,4	39 068,0	39 468,6	41 473,0	44 523,7	44 255,0
% rozpočtu EU	51,8	48,3	47,3	44,4	45,9	44,5
Celkové výdaje rozpočtu	66 547,4	80 878,1	83 491,6	93 323,0	96 999,5	99 434,4

²⁴ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 128

Z tabulky se na první pohled může zdát, že podpora SZP neustále roste. Vyplácené částky se doopravdy zvyšují, ale je třeba si uvědomit, že i počet členských zemí a tedy i zemědělců se zvyšuje. Proto je vhodnější sledovat poměrový ukazatel, z kterého je viditelný dlouhodobý klesající trend. Tento trend je dán dvěma hlavními faktory. V první řadě jej ovlivňuje fakt, že v prvních desetiletích existence SZP se jednalo o prakticky jedinou politiku ES. Tato politika byla první, která byla plně přenesena na úroveň ES a byla jí také plně financována. V druhé řadě je to pak skutečnost, že původní priorita, která spočívala v dosažení potravinové soběstačnosti a stabilizace trhů už byla dosažena, nastává tedy přesun prostředků do regionální a strukturální politiky.

Komise, která spravuje Evropský zemědělský záruční a orientační fond, je doplněna o výbor EAGGF, který je složen ze zástupců členských zemí. Prostředky fondu nejdříve směřují do státních organizací členských zemí. Jednotlivé státy mají pro tyto účely zřízeny zvláštní platební agentury a prostřednictvím nich jsou částky vypláceny konečným příjemcům. Systém je založen na zálohových platbách členským zemím. Na konci finančního roku členské země předloží Komisi doklady o výdajích a ty jsou po schválení vyrovnány. Administrativní aparát je značně obsáhlý a finančně náročný i pro členské země, protože ten není hrazen z finančních zdrojů fondu, ale z rozpočtů národních.

Přistoupením střeoevropských zemí do EU se nároky na SZP přirozeně zvýšily. Je to dáno množstvím osob, které jsou existenčně závislé na zemědělství. Rozbory ukázaly že další změny v SZP jsou nutné z důvodů finanční náročnosti zemědělství. Proto také dokument Agenda 2000 navrhl tzv. přechodné období pro přistupující státy. Toto období mělo sloužit k přípravě změn cen zemědělských komodit. Bylo také potřeba se připravit na větší konkurenci na trhu EU. Původně se nepočítalo s přímými platbami zemědělcům z nových zemí. Z důvodů

nespokojenosti přistupujících zemí EU nakonec ustoupila a rozhodla o zapojování nových zemí do programu SZP. Postupné zvyšování přímých plateb je uvedeno v tabulce č. 5. Platby pro přistupující země byly určeny ve výši 25% podpory obvyklé v EU15 pro rok 2004, v dalších letech každoroční 5ti% zvyšování. 100% podpory mělo být dosaženo v roce 2013, tedy deset let po vstupu do EU.

Tabulka č. 5. Prostředky na přímé platby (ceny roku 1999)²⁵

Rok	%	MEUR
2004	25	1 211
2005	30	1 464
2006	35	1 743
2007	40	n.a.
2008	50	n.a.
2009	60	n.a.
2010	70	n.a.
2011	80	n.a.
2012	90	n.a.
2013	100	n.a.

Poznámka: n.a. Údaj není dostupný.

V další tabulce (č. 6) se můžeme seznámit s výdaji garanční sekce fondu EAGGF v roce 2003. Dodnes struktura podporovaných oblastí vychází z podpor původních zakládajících zemí. Výrazně vyšší podpora je směřována do oblasti rostlinné výroby na podporu obilovin a do oblasti živočišné výroby na podporu výroby hovězího a telecího masa. Jsou to hospodářsky nejdůležitější oblasti zakládajících zemí. I z tohoto důvodu jsou změny v zemědělství velmi citlivě

²⁵ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 149

vnímány. V současnosti na SZP nejvíce profitují Francie a Irsko, na druhé straně do systému nejvíce přispívá Německo a Velká Británie.

Tabulka č. 6. Výdaje garanční sekce fondu EAGGF v roce 2003²⁶

Oblasti	MEUR	%
<i>Rostlinná výroba</i>	<i>26 176</i>	<i>58,5</i>
Polní plodiny	18 026	37,5
Cukr	1 482	3,3
Olivový olej	2 311	5,2
Sušená píče a luštěniny	389	0,9
Přadné rostliny	908	2,0
Ovoce a zelenina	1 609	3,6
Víno	1 381	3,1
Tabák	973	2,2
Další	303	0,7
<i>Živočišná výroba</i>	<i>13 099</i>	<i>29,3</i>
Mléko a mléčné výrobky	2 672	6,0
Hovězí maso	8 404	18,8
Ovce, kozy	1 805	4,0
Vepřové maso, vejce a drůbež	204	0,5
Další	14	0,0
Podpůrné výdaje	808	1,8
Součet rostlinné a živočišné výroby	40 082	89,5
Rozvoj venkova	4 698	10,5
Celkem	44 780	100,0

²⁶ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 129

6 Společné zemědělské politiky z hlediska optimalizace právní úpravy

Úloha společné zemědělské politiky, jak již vyplývá z předchozích kapitol, nespočívá jen ve výrobě potravin a zásobování trhu jejich dostačným množstvím. Je tu mnoho dalších oblastí, které SZP reguluje a řídí. Pro správné a spravedlivé fungování systému má EU svůj vlastní právní systém²⁷. Ten je nadřazen právním systémům, které existují uvnitř členských zemí. Vznik zákonů a nařízení EU je zdoluhavý ale jasně stanovený proces. Někdy může trvat i několik let. To se odvíjí od obsáhlosti nebo závažnosti problému. Zákony a nařízení, které se týkají zemědělství a SZP, tvoří nejobsáhlejší část legislativy EU. Je to dáno jednak dlouhou historií SZP, ale také rozsahem její působnosti, který se hlavně v posledních letech, kdy EU přijala nové členské státy, značně rozšířil. Aby právní systém mohl fungovat správně a efektivně, je nezbytné existující legislativu stále zjednodušovat a minimalizovat množství platných předpisů. Do současnosti byly již ze systému odstraněny stovky předpisů, které byly shledány zbytečnými, nevyhovujícími či ty, které se ve své účinnosti částečně překrývaly. Cílem a snahou společenství do budoucna je toto množství dále snížit. Veškerá legislativa je v současnosti díky rozvoji výpočetní techniky dostupná on-line²⁸. To přináší další zvýšení efektivity a flexibility systému. Zákony a nařízení jsou dostupné pro

²⁷ Ministerstvo zemědělství, Reforma zemědělství a evropská legislativa, článek č. 37770, vydáno 19.12.2006, on-line text, <http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=72&typ=1&val=37770&ids=0>

²⁸ EUROPA, Přístup k právu Evropské unie, on-line text, <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/cs/index.htm>

všechny členské země stejně a existují také ve všech jazykových mutacích. Zjednodušení systému je samozřejmě přínosné i pro Českou republiku. Jako příklad zjednodušení si můžeme uvést úpravu systému vyplácení přímých plateb na plochu, který přechází od roku 2009 na systém jednotné platby na farmu. Dalším příkladem je sjednocení pravidel pro podporu obou pilířů SZP. I přes realizované úpravy právního systému EU, je potřebné v jeho zdokonalování dále pokračovat.

Dalším cílem zemědělského a lesnického sektoru je zakládání nových moderních farem. Ty by měly podporovat zpracovávání a odbyt zemědělských produktů vysoké kvality. Při výrobě a zpracování produkce nesmí být opomíjena ekologie a její nezbytnost v rozvoji moderního venkova. Za tímto cílem se skrývají nové možnosti pro mladé začínající farmáře či zemědělce. Je s ním ale také spjata budoucnost SZP v celé EU. Zájem o zemědělství totiž stále klesá, a to hlavně mezi mladými lidmi. V tabulce č. 7 jsou uvedeny věkové skupiny pracujících v zemědělství. V struktuře zaměstnanosti je nejvíce zastoupena věková skupina pracujících ve věku mezi 45 – 64 lety²⁹ a to více než z 50 %. Z toho jasně vyplývá hrozba pro budoucnost SZP. Je nezbytné zabránit prohlubování tohoto problému a pokusit se jej efektivně vyřešit. Vždyť tato situace by mohla ochromit fungování celé EU.

Tabulka č. 7. Pracovníci podle věku za období říjen 2004 až září 2005 v ČR

	do 24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	65 a více let	Celkem
počet osob	9 309	26 831	36 071	55 545	42 760	13 131	183 648
%	5,1 %	14,6 %	19,6 %	30,2 %	23,3 %	7,2 %	100 %

²⁹ Český statistický úřad, Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 podle územního členění, Kód: 2129-06, Tab. 3 Pracovníci podle věku za období říjen 2004 až září 2005, [http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/520038B2C3/\\$File/21290604.pdf](http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/520038B2C3/$File/21290604.pdf)

Zemědělství je potřeba zatraktivnit pro mladé lidi, nabídnout jim zajímavé podmínky a tím jejich vstup do zemědělství podpořit. Tato podpora je prováděna několika podpůrnými programy. V ČR je podpora realizována z orientační sekce EAGGF a navazuje na již zavedený program SAPARD. Nový program nese názvem „Investice do zemědělského majetku a podpora začínajících mladých zemědělců“ a vychází z Nařízení Rady (ES) č. 1257/1999³⁰, kde v článcích č. 7 a 8 jsou specifikovány podmínky využití této podpory. Z tohoto programu jsou podporováni nejen mladí zemědělci, ale i všichni ostatní. Zvýhodnění mladých, kdy věková hranice je stanovena na 40 let, oproti podpoře ostatních je na první pohled nepříliš významné. Jedná se pouze o 5% zvýhodnění, ale částka, kterou takto mladý zemědělec získá oproti ostatním, může být značná. Program vnímám velmi pozitivně, je to výrazný stimul k podnikání. Domnívám se, že je potřeba zlepšit informovanost českých zemědělců o možnostech získávání finančních podpor z fondů EU. Čeští zemědělci neumí vždy o podporu požádat, kolikrát ani netuší, že by na podporu mohli mít nárok. Věnujme tedy řešení tohoto problému zvýšenou pozornost. Je to jedna z možností, jak docílit požadované konkurenceschopnosti venkova. Venkov musí objevovat nové oblasti výroby zemědělských produktů, na kterých je možné profitovat. Tento profit může finanční podpora uspořádat. Jestliže se nám podaří tyto oblasti rozvíjet, i kvalita života na venkově se zvýší. Vzroste tak i naše venkovské kulturní dědictví dalším generacím.

³⁰ EUROPA, Přístup k právu Evropské unie, Nařízení Rady (ES) č. 1257/1999, on-line text, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:03:25:31999R1257:CS:PDF>

7 Závěr

V rámci společné zemědělské politiky EU byly vytvořeny reformy jak s pozitivním, tak s negativním dopadem na zemědělství. Průběžnou analýzou se ukazuje, že hlavní prioritou do budoucna bude podpora multifunkčnosti zemědělství. Pro EU je samozřejmě nezbytné udržet potravinovou soběstačnost, ale regulace nadprodukce může být prováděna i pomocí chytrých podnikatelských plánů, které mohou z nadvýroby vyrábět krajové speciality. Příklad si můžeme vzít z Irska, „... kde všechny přebytky mléka jsou z trhu odstraňovány v Bailey's ...“³¹. To velice úzce souvisí s rozvojem podnikání v zemědělských oborech. Vytváření nových podnikatelských záměrů a jejich podpora musí být dále prohlubována. Jednou z forem podpory jsou dotace. Ekonomický růst ale také souvisí s vzdělaností, „... vzdělání a vzdělané obyvatelstvo je to, co nepostrádají v ekonomicky vyspělých zemích, co je naopak nákladné pro nejchudší státy ...“³². Proto i oblasti vzdělávání je nutné se věnovat.

Perspektivní investice do budoucna představuje pěstování energetických druhů plodin za účelem výroby biopaliv. To je také jedna z možností, jak zachovat zemědělskou činnost ve venkovských oblastech. Ke zkvalitnění života na venkově přispěje také rozvoj turistického ruchu ve venkovských regionech. Mohou tak vzniknout nové pracovní příležitosti pro regionální obyvatelstvo. Uvolňování finančních

³¹ Tlustý, V., Fencel, J., Záhorka, J., Klaus, V., Vlasáková, J.: *Budoucnost českého zemědělství (sborník textů)*. č. 22/2003, Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003. ISSN 1213-3299, str.15

³² Boháčková, L., Brožová, L., Jeníček, V.: *Ekonomika agrárního sektoru*. 1. vydání Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005. ISBN 80-213-1084-7, str. 115

prostředků určených na podporu turistického ruchu je považováno proto za zvláště opodstatněné.

Vzhledem k zvyšující se životní úrovni obyvatelstva v České republice bude v budoucnu více přihlíženo ke kvalitě a nezávadnosti výrobků. I zde je možné vidět oblast pro budoucí rozvoj našeho zemědělství. Česká republika má velmi dobré přírodní podmínky pro zemědělskou činnost a multifunkční zemědělství je pro zdravě ekonomické fungování agrárního sektoru velmi potřebné.

Vraťme se ale nyní k původnímu cíli této práce, který byl stanoven v úvodu. Společnou zemědělskou politikou nás práce provedla od jejího vzniku v 50. letech minulého století, přes jednotlivé reformy až do současnosti. Upozornila nás na pozitivní body jejího fungování a věnovala se problémům jejího zkvalitnění. Uzavřela, že regulace zemědělství pomocí SZP je nezbytná, jestliže chceme zachovat zemědělskou činnost v EU. Domnívám se, že principy fungování SZP a výsledky, které z ní plynou, jsou pro Českou republiku velmi přínosné. Je zřejmé, že Česká republika pravděpodobně nikdy nebude hlavním producentem potravin pro EU. Přesto a nebo možná právě proto je důležité být členem fungujícího soběstačného systému, kterým SZP jistě je.

8 Seznam literatury

Seznam odborné literatury a dokumentů:

Agenda 2000. Vydání: Ústav Mezinárodních Vztahů, 1999. ISBN: 80-85864-70-3, kapitola Zemědělství, str. 11-12

Amsterodamská smlouva / Odb. revize textu a čes. překl. Zdeněk Masopust (ISBN 80-85864-73-8)

Boháčková, L., Brožová, L., Jeníček, V.: *Ekonomika agrárního sektoru*. 1. vydání Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005. ISBN 80-213-1084-7

König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0

Masopust, Z. (čes. překlad): *Schengenské dohody*. 1. vydání Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2001. ISBN 80-86345-173/MZV ČR, ISBN 80-85864-64-9/ÚMV

Nařízení Rady (ES) č. 1257/1999 ze dne 17. května 1999, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení

Neumann, P.: *Společná zemědělská politika EU: vznik, vývoj a reformy, mezinárodní komparace*. 1. vydání Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004. ISBN 80-245-0814-1

Pulkrábek, J.: *Energetické využití rostlinné biomasy*. <http://etext.czu.cz>, ISBN 80-213-1153-3

Tlustý, V., Fencel, J., Záhorka, J., Klaus, V., Vlasáková, J.: *Budoucnost českého zemědělství (sborník textů)*. č. 22/2003, Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003. ISSN 1213-3299

Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky pod gescí Ministerstva zemědělství. *Zpráva o stavu zemědělství za rok 2005, Zelená zpráva*. Vydalo Ministerstvo zemědělství, 2007. ISBN 80-7084-560-0

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

Asociace soukromého zemědělství ČR, www.asz.cz;

Agrární www portál, www.agris.cz;

AgroVenkov, www.agrovenkov.cz;

BusinessInfo.cz, www.businessinfo.cz;

Český statistický úřad, www.czso.cz;

EuroAktiv.cz, www.euractiv.cz;

Euroskop.cz, www.euroskop.cz

Evropská komise, Evropská unie v ČR, <http://ec.europa.eu>;

Fondy evropské unie, www.strukturalni-fondy.cz;

iHNed.cz Ekonomika, <http://ekonomika.ihned.cz/>;

Integrace, www.integrace.cz;

Ministerstvo zemědělství, www.mze.cz;

Natura 2000, www.natura2000.cz;

Podpůrná a garanční rolnický a lesnický fond, www.pgrlf.cz;

Společnost mladých agrárníků České republiky, www.smacr.cz;

Státní zemědělský intervenční fond, www.szif.cz;

Ústav zemědělských a potravinářských informací, www.agronavigator.cz;

9 Přílohy

9.1 Seznam STO a jejich právních základů

(stav k 1.1.2003)³³

Nařízení Rady č. 136/1966 o zřízení společné tržní organizace olejů a tuků.

Nařízení Rady č. 234/1968 o zřízení společné tržní organizace živých stromů a ostatních rostlin, cibulovin, řezaných květů a okrasné zeleně.

Nařízení Rady č. 827/1968 o zřízení společné tržní organizace výrobků uvedených v příloze I. Smlouvy o EHS.

Nařízení Rady č. 1696/1971 o zřizování společné tržní organizace chmele.

Nařízení Rady č. 2358/1971 o zřízení společné tržní organizace osiv.

Nařízení Rady č. 2759/1975 o zřízení společné tržní organizace vepřového masa.

Nařízení Rady č. 2771/1975 o zřízení společné tržní organizace vajec.

Nařízení Rady č. 2777/1975 o zřízení společné tržní organizace drůbežího masa.

Nařízení Rady č. 1766/1992 o zřízení společné tržní organizace obilovin.

Nařízení Rady č. 2075/1992 o zřízení společné tržní organizace surového tabáku.

Nařízení Rady č. 3759/1992 o zřízení společné tržní organizace výrobků z ryb.

Nařízení Rady č. 603/1995 o zřízení společné tržní organizace sušené píce.

Nařízení Rady č. 3072/1995 o zřízení společné tržní organizace rýže.

Nařízení Rady č. 404/1996 o zřízení společné tržní organizace s banány.

Nařízení Rady č. 2200/1996 o zřízení společné tržní organizace ovoce a zeleniny.

³³ König, P., Lacina, L. a kol.: *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1. vydání Praha: C.H. BECK, 2004. ISBN 80-7179-846-0, str. 115

Nařízení Rady č. 2201/1996 o zřízení společné tržní organizace výrobků zpracovaných z ovoce a zeleniny.

Nařízení Rady č. 1254/1999 o zřízení společné tržní organizace hovězího a telecího masa.

Nařízení Rady č. 1255/1999 o zřízení společné tržní organizace mléka a mléčných výrobků.

Nařízení Rady č. 1493/1999 o zřízení společné tržní organizace vína.

Nařízení Rady č. 1673/2000 o zřízení společné tržní organizace se lnem a konopím pěstovaným na vlákno.

Nařízení Rady č. 1260/2001 o zřízení společné tržní organizace v sektoru cukru.

Nařízení Rady č. 2529/2001 o zřízení společné tržní organizace skopového a kozího masa.

9.2 Slovníček použitých pojmů a zkratk

CAP	Common Agricultural Policy
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development)
EAGGF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond (European Agriculture Guidance and Guarantee Fund)
ECU	Evropská měnová jednotka
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIF	Evropský investiční fond
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
Leader	partnerství a spolupráce místní samosprávy s podnikatelským sektorem a neziskovými organizacemi
LFA	Zemědělské oblasti s méně příznivými podmínkami (Less favoured areas)
MECU	Milióny ECU
MEUR	Milióny EUR
PGRLF	Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond
SAPARD	Zvláštní předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)
SFTR	Státní fond tržní regulace
STO	Společné tržní organizace
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika

9.3 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Srovnání cen vybraných komodit v EU a cen světových v letech 1999-2000	18
Tabulka č. 2: Podpora pro zemědělství ČR v letech 2004-2006 (mld Kč)	25
Tabulka č. 3 Celková podpora dle komodit v roce 2000	30
Tabulka č. 4. Vývoj výdajů na SZP (MECU/MEUR, běžné ceny)	36
Tabulka č. 5. Prostředky na přímé platby (ceny roku 1999)	38
Tabulka č. 6. Výdaje garanční sekce fondu EAGGF v roce 2003	39
Tabulka č. 7. Pracovníci podle věku za období říjen 2004 až září 2005 v ČR	41